

2012: Siyasal Değerlendirme...

Dünya tarihinde, kırsal alanın ortasındaki bir hapishanenin kapısına yüz bine yakın insanın gittiği ve barışçıl bir gösteri yaptığı görülmemiştir. Yeni yıla da "Sanatçı Dayanışması", "Öğrenci Hareketleri" ve aydınların barışçıl karşı duruşlarıyla giriliyor... Bir rüzgâr esiyor ve bu "kitlese hareket" 2013'ü de etkileyecektir...

Dr. Alev COŞKUN

2012 yılı ülkemizde iç ve dış politikada çok hareketli geçti. İç politika açısından, genel çizgileriyle giden yılın çözümlenmesini yapmaya çalışacağız.

2012 yılına, siyasal açıdan damgasını vuran en önemli olaylardan birisi Özel Yetkili İstanbul Cumhuriyet Savcısı **Sadrettin Sarıkaya**'nın şubat ayında, MİT Müsteşarı **Hakan Fidan**'ı şüpheli sıfatıyla ifadeye çağırmasıdır. Başbakan, "Alacaklarsa beni alsınlar" diyerek MİT Müsteşarı'nı ifadeye göndermedi. Böylesi bir olay Türk siyasal tarihinde ilk kez ortaya çıkıyordu. İstanbul Emniyet Müdür Yardımcısı **Ali Fuat Yılmaz**er ve sorumlu savcı Sarıkaya başka görevlere atandılar. Meclis'ten geçen bir yasa ile MİT görevlilerinin sorgulanmaları Başbakan'ın iznine bağlandı. Gazeteler bu olayı, Başbakan ile cemaat arasında yaşanan bir mücadelenin gün yüzüne çıkmasına bağladılar.

Başbakan'ın ofisinde dinleme aleti (böcek) bulundu. Bu aletlerin aslında Ekim 2011'de Başbakan'ın ofisine yerleştirildikleri, 2012'nin Şubat ayında bulunduğu, ancak bugüne kadar açıklanmadığı belirtiliyor. Başbakan "Dinlerse en yakını-mız dinler" dedi. Bir ülkede Başbakan'ın ofisinin dinlenmesi son derece önemli bir olaydır. Geçştirilemez, üstü örtülemez, bunun nedenlerinin kamuoyu tarafından öğrenilmesi kaçınılmazdır ve demokrasinin bir gereğidir.

Çelişkiler başladı

Cumhurbaşkanı **Gül** ile Başbakan Erdoğan arasındaki görüş ayrılıkları gün gün daha belirginleşiyor... Bu çelişkileri teker teker saymaya gerek yok. Cumhurbaşkanı Gül'ün 1 Kasım Meclis'i açış nutku önemli bir belgedir. En son çarpıcı örnek: Başbakan'ın "kuvvetler ayrılığı" karşısı sözlerine, Cumhurbaşkanı Gül 22 Aralık'ta "Kuvvetler ayrılığı demokrasinin temel ilkesidir" açıklamasıyla yanıt verdi.

AKP, 2012'de ilk kez istediği bir siyasal hareketi Meclis'te sonuçlandıramadı. Yerel seçimleri beş ay öne almak isteyen bir tasarımı Meclis'e sundu. MHP de bu tasarıya destek verdi. Bu nedenle tasarıya 377 dolayında oy çıkması gerekirken 360 oy çıktı. Buna göre, gizli oylamada hem AKP hem de MHP oylarında "fire" verilmişti. Tasarı Cumhurbaşkanı tarafından Meclis'e geriye gönderildi. Siyasal iktidar konuyu referandumla götürmedi. Siyasal sonuç açısından önemli bir gelişmedir.

Başbakan Erdoğan başkanlık sisteminde ısrar ediyor. Erdoğan tüm yetkileri elin-

de tutan bir başkan olmak istiyor. AKP, Meclis Anayasa Uzlaşma Komisyonu'na sunduğu bu model üzerinde dayatma yapıyor. Oysa bu tasarı ABD'deki başkanlık sistemi ile ilgisi olmayan ve otoriter Latin Amerika ülkelerinde görülen bir modeldir... Yasama, yürütme yetkilerinin başkana devredildiği, başkanın meclisi bile feshet yetkisi olan bir model. Tasarıyı hazırlayan İstanbul Milletvekili **Burhan Kuzu**, "ABD başkanlık sisteminin mahzurlarını önleyen bir model yarattık" diyerek, bütün dünyada bu işten anlayanları bıyık altından gülmeye yönelten "bilim dışı" bir yaklaşım sergiliyor. Bu tasarının tutarsızlıkları için Cumhuriyet'te yayımlanan yazılarımıza bakılabilir. (10 Aralık, "Başkanlık mı? Sultanlık mı? Diktatörlük mü?" ve 18 Aralık "Türk Tipi Başkanlık".)

Liberalilerin kopuşu

Bir başka önemli olay, liberal aydınların giderek AKP'den kopmasıdır. AKP'nin adım adım otoriter bir yapıya dönüşmesi ve son anayasa önerisi liberal yazarlarla AKP'yi karşı karşıya getirdi. Özellikle anayasa tasarısını ele alan kimi yazarlar "Putinizmin Türkiye'de tutmayacağı-mı" ileri sürmeye başladılar.

"Yetmez ama evetçiler" adım adım bir "korku toplumu" yaratıldığını özsümsüyorlar ve "tarihi yanlışlarını" anlamaya başlamış görünüyorlar.

"Taraf" gazetesindeki ani değişim de ilginçtir. Gazetenin iki kurucusu genel yayın yönetmeni **Ahmet Altan** ve yardımcı **Yasemin Çongar** gazeteden ayrıldılar.

Taraf, son yılların adeta bir "operasyon" gazetesiydi. Ergenekon, Balyoz, Odatv davaları ve Türk Silahlı Kuvvetleri'nin komuta kademesinin çökertilmesi hareketi önce Taraf'ta başlatıldı. Taraf'a gelen valizle operasyonlar başlıyor, iddianamelele sürüyordu. Taraf'taki bu ani değişim, "Taraf'ın misyonu bitti" (The Mission is Over) biçiminde değerlendirildi.

Yılın son haftalarında ortaya çıkan ODTÜ olayları önemlidir. Başbakan 18 Aralık günü ODTÜ'ye "Göktürk" uydusu töreni için, gazetelerin verdikleri bilgiye göre zırhlı araç ve gereçleri ile donatılmış üç bini aşkın polis gücüyle gitmişti... Polis, aslında sayıca makul bir öğrenci gösterisini dağıtmak için orantısız güç kullandı. Başbakan ayrıca CHP'yi suçlayarak öğrencilere motolofkokteyllerini CHP'nin verdiğini söyledi. Ancak böylesi ciddi bir iddia ortada kaldı. Üniversite gençliği bir direnç sergiliyor.

"Silivri davalarında" tutukluluk ceza-ya dönüşmüştür. Yıllardır dört duvar

arkasında yatan sanıklar "yasadışı elde edilen delillerin dosyadan çıkarılması, dijital delillerin tekrar değerlendirilmesi, adil yargılama ve savunma hakkı üzerindeki kısıtlamaların kaldırılması, uzun tutukluluk sürelerine son verilmesi" konusundaki istemlerini 2012 yılı boyunca dile getirdiler.

Bu davada, yaşamlarında gerçek terörist olanlar "gizli tanık" oldular; ama yaşamlarının büyük bölümünü terörizme karşı savaş veren Türk ordusunun Genelkurmay Başkanı ve generalleri bu davada "terörist" oldular. Bu davalar bir "ibret dosyası" olarak dünya hukuk tarihine geçecektir. Birçok "hukuksal sakatlıkla" dolu olan bu davalar kuşkusuz AİHM'den geriye dönecektir. Bu davalar nedeniyle Türk hukuk sistemi bütün dünya hukuk fakültelerinde olumsuz bir biçimde eleştirilecektir.

2012'de diğer bir utanç verici durum, Türkiye'nin en fazla gazetecinin hapsediği olduğu dünyanın birinci ülkesi ilan edilmesidir.

Dip dalgası

Kanımızca 2012'nin en önemli siyasal ve toplumsal olayı, başveren "dip dalgası"dır, "toplumsal hareketlilik"tir.

19 Mayıs'ta İstanbul'da İstiklal Caddesi'nde başlayan ve 200 bini aşan kitlese büyük gençlik eylemi önemlidir. 19 Mayıs'ta tören yapılmaz genelgesine karşı gelen TGB, o gün "gençliğin diriliş günü" ilan etti.

Bu dip dalgası 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'nda kendisini tekrar gösterdi. Ankara'da bütün Türkiye'den gelen halk kitleleri "Büyük Cumhuriyet Buluşması"ni gerçekleştirdi. Başbakan, "istihbarat aldık provokasyon olacak" dedi, kitleler buna inanmadı, yılmadı. Panzerlerin, tazyikli suların, biber gazlarının etkisi bir yerde sustu... Kitleler barikatları yaparak barış içinde iki ayı koldan Anıtkabir'e ulaştılar. Milyonlara varan bir toplumsal hareket söz konusuydu. Aynı gün İstanbul, Kadıköy ve İzmir'de de büyük kitlese yürüyüşler yaşandı.

On gün sonra 10 Kasım'da hareket tekrarlandı ve Tandoğan Meydanı'nda toplanan büyük halk katmanları yine Anıtkabir'e aktı.

Kitleler bir ay sonra 13 Aralık'ta bu kez Silivri'de buluştu. Yüzyılım davası Ergenekon davasına halk adeta el koydu.

Dünya tarihinde, kırsal alanın ortasındaki bir hapishanenin kapısına yüz bine yakın insanın gittiği ve barışçıl bir gösteri yaptığı görülmemiştir.

Kuşkusuz o kitleler oraya örgütsel güçler tarafından getirildi. 13 Aralık hareketine CHP, İşçi Partisi, ADD ve TGB resmen katıldılar.

Yeni yıla da "Sanatçı Dayanışması", "Öğrenci Hareketleri" ve aydınların barışçıl karşı duruşlarıyla giriliyor.

Hiç kimse tersini söyleyemez ki, bir rüzgâr esiyor ve bu "kitlese hareket" 2013'ü de etkileyecektir.